

ศึกษาแรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว
อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่

A STUDY OF THE MOTIVATION FOR UPHOLDING THE FIVE PRECEPTS
OF PEOPLE IN MAE YANG KWAO COMMUNITY, RONG KWANG DISTRICT,
PHRAE PROVINCE

พระครูไพโรจน์ปรีชากร¹, พระใบฎีกาศักดิ์ดิษฐ์ แสงธง², พรหมเรศ แก้วโมลา³

Phrakru Pairotpreechakorn¹, Phrabaideeka Sakdhithat Saengthong², Phrommares Kaewmola³

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย¹, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย²,

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย³

Mahachulalongkornrajavidyalaya University¹, Mahachulalongkornrajavidyalaya University²,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University³

Mail: paiojpre2566@gmail.com

(Received: Jul 4, 2023; Revised: Jul 13, 2023; Accepted: Jul 20, 2023)

บทคัดย่อ

บทความเป็นการนำเสนอผลการศึกษาจากการวิจัย “ศึกษาแรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่” โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการสร้างแรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ตามแนวพระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ และ 3) เพื่อวิเคราะห์แรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ของประชาชนชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method research) ระหว่างวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การศึกษาภาคสนามจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 15 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ประกอบเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

1. แรงจูงใจตามแนวพระพุทธศาสนา พบว่า พระพุทธเจ้าทรงมีจิตวิยาขั้นสูงในการสอน พระพุทธเจ้าทรงเข้าพระทัยอัธยาศัยของผู้ฟังจึงทรงสามารถเลือกวิธีการต่าง ๆ ตรงกับพื้นฐานเดิมของผู้ฟัง และทรงชี้แนวทางพุทธวิธีสร้างแรงจูงใจในการรักษาศีล 5 มี 4 พุทธวิธี (1) การใช้ปัญญาและแรงจูงใจภายใน (2) การสร้างแรงจูงใจมุ่งสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนา, (3) การสร้างแรงจูงใจโดยชี้ให้เห็นโทษการละเมิดศีล และ (4) การสร้างแรงจูงใจโดยจุดหมาย

2. จากการศึกษา พบว่า ประชาชนไม่ได้รักษาศีล 5 อยู่เป็นประจำ แต่มีช่วงเวลาในการรักษาศีล 5 ตามวาระสำคัญ และส่วนใหญ่ประชาชนไม่สามารถรักษาศีล 5 ได้ครบทุกข้อ รวมทั้งการรักษาศีลแบบเข้มงวด

นั้นไม่สามารถทำได้ ในส่วนปัญหาและอุปสรรคของการรักษาศีล 5 ของประชาชนส่วนใหญ่ พบว่า ด้านการประกอบอาชีพที่ต้องอาศัยในการทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว ซึ่งไม่เอื้อต่อการรักษาศีลให้ครบทุกข้อได้ ด้านการเสพสื่อออนไลน์ส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออก และการรับข้อมูลข่าวสารจริงหรือเท็จ และด้านสถานที่ที่มีผลต่อการรักษาศีล ซึ่งให้เห็นว่าวัดเอื้อต่อการรักษาศีลได้ดี แต่ที่บ้านหรือที่ทำงานสามารถควบคุมและรักษาศีลได้ยาก

3. การวิเคราะห์แรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ของประชาชนชุมชน ประกอบด้วยแรงจูงใจ 2 ประเภท คือ 1) แรงจูงใจภายนอก ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ (1) แรงจูงใจจากวัดและพระสงฆ์ (2) แรงจูงใจจากจารีตประเพณี (3) แรงจูงใจจากโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และ (4) แรงจูงใจจากสื่อและโฆษณา ในส่วน 2) แรงจูงใจภายใน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่ดี คือ ความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่สะท้อนจากความรู้และอานิสสร่วมไปถึงโทษที่เกิดจากการละเมิดที่เป็นบาปอกุศลธรรมจากศีล 5 ทำให้มีความรู้ความเข้าใจนำไปสู่การปฏิบัติกุศลธรรม (ธรรมะฉันทะ) จนสามารถพัฒนาตนเองได้

คำสำคัญ: แรงจูงใจ, การรักษาศีล 5, ชุมชนแม่อาย

Abstract

This research has three objectives: 1) to study the motivation for upholding the five precepts of people in Mae Yang Kwao Community, Rong Kwang District, Phrae Province according to Buddhism, 2) To study the behavior of the five precepts of the people in Mae Yang Kwao community. Rong Kwang District, Phrae Province, and 3) to analyze the motivations for Motivation for Upholding the five precepts of people in Mae Yang Kwao Community, Rong Kwang District, Phrae Province. It's mixed methods research between quantitative research methods with qualitative research. The field study from in-depth interviews with 15 key informants, then analyzing the content of the thesis.

The research Finding

1. The motivation according to Buddhism was found that The Buddha understood the disposition of the listeners and therefore was able to choose different methods that matched the original basis of that person. and pointed out the Buddhist way of motivating in keeping the 5 precepts, there are 4 Buddhist methods; (1) Apinya and intrinsic motivation, (2) Desire motivation, (3) Penalty motivation, and (4) Goal motivation.

2. From the study, it was found that people did not keep the 5 precepts on a regular basis. But there is a time when keeping the 5 precepts on an important occasion and most of the people cannot keep all the 5 precepts, including the strict precepts cannot be done. Regarding the problems and obstacles in keeping the 5 precepts of the majority of people, it was found that the occupations that had to be relied on to earn a living and support the

family. which is not conducive to keeping all the precepts. Online media consumption affects expression behavior. and receiving true or false information and the place that affects the precepts Indicates that the temple is conducive to keeping the precepts well. But at home or at work it is difficult to control and keep precepts.

3. An analysis of the motivations for keeping the 5 precepts of the people in the community It consisted of 2 types of motivation: 1) extrinsic motivation, consisting of 4 issues: (1) motivation from temples and monks, (2) motivation from traditions, (3) motivation from the 5 precepts village project, and (4) motivation from media and advertising in part 2) internal motivation, namely good motivation, which is the basic needs in life reflected from knowledge and virtue, including the penalty caused by the violation of the 5 precepts, resulting in understanding leading to the practice of meritorious dharma (dharma chantha) until being able to develop oneself

Keyword: Motivation, community information, Upholding the Five Precepts, Mae Yang Kwao Community

บทนำ

ในปัจจุบัน ศีล 5 ถือได้ว่าเป็นกฎระเบียบอยู่คู่กับสังคมพุทธของไทย มาก่อนที่จะมีการร่างกฎหมายขึ้นมาเพื่อบังคับใช้ ซึ่งตัวศีลเองนอกจากจะเป็นพื้นฐานธรรมของปัจเจกบุคคลแล้ว ศีลยังถือได้ว่าเป็นหมวดธรรมที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคมอีกด้วย ดังนั้น ศีลจึงครอบคลุมเรื่องการจัดระเบียบชีวิตด้านนอกทั้งหมด เท่าที่จะช่วยทำสภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไป กิจกรรมทั้งหลายของหมู่ชน ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม และสภาพแวดล้อมที่ควรจัดได้ ให้มีสภาวะ ที่เกื้อกูลแก่ความเจริญงอกงามของชีวิตด้านใน จึงสอดคล้องกับการที่ชีวิตด้านในที่เจริญงอกงามนั้นจะสะท้อนผลดีงามออกมาแก่ชีวิตด้านนอก คือเหมาะแก่การที่ทุกๆ คนจะพากันปฏิบัติตามหลักศีล สมาธิ ปัญญา โดยเฉพาะจะได้สามารถฝึกจิตและปัญญาให้เจริญ เพื่อจะได้ประสบชีวิตที่มีความสุขแท้จริง พร้อมด้วยจิตใจที่เป็นอิสระผ่องใสเบิกบานในท่ามกลางสังคมและสภาพแวดล้อมที่สงบเรียบร้อยร่มเย็นเป็นสุข (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2557)

สำหรับพุทธศาสนิกชนไทยที่ผ่านมา การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ด้วยการขอสมทานศีลจากพระ หรือเรียกว่า สมทานวิริตี (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2557) เมื่อรับพร และคำสอนแล้วก็น้อมนำมาปฏิบัติตามด้วยความตั้งใจ แต่ปัจจุบันมักปรากฏว่าการสมทานศีลนั้น เป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของศาสนพิธีมากกว่าที่จะมุ่งปฏิบัติอย่างจริงจัง ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของพุทธศาสนิกชน พบว่า มีปัจจัย 3 ประการ กล่าวคือ (1) การหล่อหลอมกลุ่มเกลาของครอบครัว ชุมชน และสังคม (2) ตัวแบบที่มีชีวิต (บิดา มารดา ครูอาจารย์ ผู้บังคับบัญชา เป็นต้น) และตัวแบบสัญลักษณ์ (ผู้ที่มีชื่อเสียงในสังคมทั้งในอดีต และปัจจุบัน) (3) ความต้องการพ้นจากความทุกข์ หรือปัญหาที่ตนเผชิญอยู่ และกระบวนการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น มี 3 ขั้นตอน คือ การเรียนรู้ การฝึกฝน และสร้างความมั่นคงใน

การเปลี่ยนแปลง เป็นกระบวนการฝึกรวมทำให้เกิดแรงจูงใจเพื่อทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยมีปัจจัยที่สนับสนุน ประการ คือ การควบคุมอิริยาบถและสภาพแวดล้อม การขยายขอบเขตการเรียนรู้ และการปรับพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน (รินธรรม อโศกตระกูล และลัดดา ปิยะวงศ์รุ่งเรือง, 2554) กระบวนการฝึกรวมจึงเป็นเครื่องมือสำคัญ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

การรักษาศีล 5 ของประชาชนของในชุมชนแม่ยางกวาว เป็นเขตปกครองของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอ ร้องกวาง จังหวัดแพร่ ขานรับนโยบายสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงการรักษาศีล 5 ในชีวิตประจำวัน และส่งเสริมนโยบายตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 สร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนเกี่ยวกับโครงการฯ และเน้นจากนโยบายสู่การปฏิบัติ จากเดิมที่ประชาชนเคยมีความรู้ความเข้าใจอย่างผิวเผินและปฏิบัติตามกันมา ก็มีการประชาสัมพันธ์ผ่านการเผยแพร่และการสงเคราะห์ เช่น การเทศนาเรื่องศีล 5 ในวันสำคัญต่าง ๆ การเทศนาในงานศพ และในโอกาสการอบรมกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน โรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นต้น ทำให้ประชาชนเข้าถึง เข้าใจ ในหลักศีล 5 เพิ่มมากขึ้น จนนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติรักษาศีลในชีวิตประจำวัน แต่ก็ยังพบว่ายังมีปัจจัยด้าน

อื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการรักษาศีล 5 ของประชาชนด้วยเช่นกัน

ผู้วิจัยเห็นว่า การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตามหลักศีล 5 นั้น จำเป็นต้องทำให้เกิดแรงจูงใจที่มีความยั่งยืน และเป็นแรงจูงใจที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับทุกด้านของสังคม ดังนั้น วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องศึกษาแรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ของประชาชนในชุมชนแม่ยางกวาว อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ โดยผู้วิจัย จะทำการศึกษานวคิดคำสอนเรื่องศีล 5 และแรงจูงใจตามแนวพระพุทธศาสนา เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์แรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ของประชาชนชุมชนแม่ยางกวาว อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสร้างแรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ตามแนวพระพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในชุมชนแม่ยางกวาว อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่
3. เพื่อวิเคราะห์แรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ของประชาชนชุมชนแม่ยางกวาว อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาแรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ของประชาชนในชุมชนแม่ยางกวาว อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดคำสอนเรื่องศีล 5 ในพระพุทธศาสนา

อันว่า ศีล คือ เจตนาเป็นศีล เจตสิกเป็นศีล ความสำรวมเป็นศีล ความไม่ล่วงละเมิดเป็นศีล อีกทั้งเป็นวิธีการฝึกรวมตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นก้าวแรกของการเรียนรู้เพื่อการควบคุมความประพฤติของมนุษย์ให้ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่เบียดเบียนกัน และในอีกด้านหนึ่ง ศีลยังเป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจ ตัณหา ในใจมนุษย์ ศีล จึงเป็นทั้งสิ่งที่ควบคุมความประพฤติ และการขัดเกลาจิตใจ

ตนเองของมนุษย์ไปพร้อม ๆ กัน สำหรับสาวกผู้ยังครองเรือน มีวิถีมรณวาส พระพุทธเจ้าทรงสอนให้สาวกนำศีล 5 มาปฏิบัติ เพื่อการดำเนินชีวิตในทางที่ตรงตามเกื้อกูลการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และช่วยพัฒนาให้ก้าวสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ด้วยเหตุนี้ ศีล 5 จึงมีความสำคัญในมิติด้านสังคม การอาศัยอยู่ร่วมกัน ทำให้มนุษย์รู้จักที่จะควบคุมตนเอง และมีการเคารพสิทธิของตนเอง และผู้อื่น ศีลข้อที่ (1) การไม่ฆ่า ทำร้าย ทำให้มนุษย์เคารพในสิทธิในชีวิตผู้อื่น ทำให้รู้จักอบรมตนให้มีเมตตา เอื้ออาทร เห็นชีวิตผู้อื่นเสมอกับชีวิตของตน (2) การไม่ลักทรัพย์ ทำให้มนุษย์เคารพสิทธิในทรัพย์สินของผู้อื่น ทำให้เว้นจากการเลี้ยงชีพที่ไม่สุจริต (3) การไม่ประพฤตินอกใจ คู่ครอง ทำให้มนุษย์เคารพสิทธิในการดำรงชีวิตคู่ ทำให้ครอบครัวไม่แตกร้าง ไม่กระทำสำส่อนเยี่ยงสัตว์เดรัจฉาน (4) การไม่พูดปด ทำให้รู้จักเคารพสิทธิในการรับรู้ข้อมูลที่เป็นจริง ป้องกันไม่ให้เกิดการทำลายประโยชน์ของผู้อื่น และของตน เป็นคนมีสัจจะ (5) การไม่ดื่มของมึนเมา ทำให้เคารพสิทธิในร่างกายของตน ที่จะไม่นำสิ่งที่ทำร้ายสุขภาพ และสติปัญญา มาสู่ตน (ขันธอง วัฒนธรรมประดิษฐ์, 2556)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจ

แรงจูงใจ คือ ความตั้งใจของบุคคลหนึ่งที่จะใช้กำลังและความสามารถของตนเองในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ โดยแรงจูงใจนั้นจะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ก่อให้เกิดพลังและทิศทางในการกระทำการบางอย่าง (สุภภรณ์ แก่นจันทร์, 2553) พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นต้องมีสิ่งจูงใจ (Motive) หรือแรงขับเคลื่อน (Drive) เป็นความต้องการที่กดดันจนมากพอที่จะจูงใจให้บุคคลเกิดพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งความต้องการของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ความต้องการบางอย่างเป็นความต้องการทางชีววิทยา (Biological) เกิดขึ้นจากสภาวะตั้งเครียด เช่น ความหิว กระหายหรือความลำบากบางอย่าง เป็นความต้องการทางจิตวิทยา (Psychological) เกิดจากความต้องการ การยอมรับ (Recognition) การยกย่อง (Esteem) หรือการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน (Belonging) ความต้องการส่วนใหญ่อาจไม่มากพอที่จะจูงใจให้บุคคลกระทำในช่วงเวลานั้น ความต้องการกลายเป็นสิ่งจูงใจ เมื่อได้รับการกระตุ้นอย่างเพียงพอจนเกิดความตั้งเครียด (Phillip Kotler, & Gary Armstrong, 2002)

Angelo Kinicki และ Brian Williams ให้ข้อคิดเห็นว่าคุณค่าของการจูงใจ ประกอบด้วยปัจจัย 5 ประการ ดังนี้

1. ทำให้พนักงานต้องการทำงานในองค์การเป็นปกติที่เจ้าของกิจการหรือผู้บริหารต้องการพนักงานที่มีความสามารถเข้ามาร่วมทำงานร่วมกันในองค์การ
2. ทำให้พนักงานมีความจงรักภักดี ไม่ว่าจะในช่วงเวลาที่สภาพเศรษฐกิจขององค์การจะดีหรือไม่ก็ตาม องค์การก็ยังต้องการให้พนักงานที่ดีและมีความสามารถอยู่กับองค์การตลอดไป
3. ทำให้พนักงานรักษาระเบียบวินัย ในองค์การหลายแห่งนั้น การขาดงานหรือการไม่ตรงต่อเวลาของพนักงานคือพฤติกรรมที่ถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่ไม่ต้องการให้เกิดขึ้น
4. ทำให้พนักงานได้มีการทำงานที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นพนักงานบางคนทำงานเพียงเพื่อไม่ให้ถูกไล่ออก แต่ในทางกลับกันองค์การต้องการพนักงานที่มีความสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5. ทำให้พนักงานทุ่มเทให้กับองค์กรมากขึ้น โดยส่วนใหญ่องค์กรมักมีความคาดหวังให้พนักงานในองค์กรทำงานให้มากกว่าหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง (Angelo Kinicki, & Brian K. Williams, 2009)

ทฤษฎีแรงจูงใจ (Existence Relatedness Growth, E.R.G.) ของ Clayton Alderfer นักวิชาการแห่งมหาวิทยาลัย Yale ได้พัฒนาทฤษฎีความต้องการดำรงอยู่ความสัมพันธ์และความก้าวหน้า ที่เรียกรวมกันว่า ทฤษฎี ERG (ERG Theory) ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีความต้องการของ Maslow โดย Alderfer สรุปว่าความต้องการของมนุษย์สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ความต้องการเพื่อการดำรงชีวิตความต้องการทางด้านความสัมพันธ์ และความต้องการความเจริญก้าวหน้า โดยศาสตราจารย์ สุธศรีวงศ์ กล่าวว่า ทฤษฎีนี้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็นขั้นๆ และความต้องการของมนุษย์เริ่มต้นที่ขั้นต้นก่อนเช่นเดียวกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ แต่ทฤษฎีนี้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็นเพียง 3 ขั้น ได้แก่

(1) ความต้องการการอยู่รอด เป็นความต้องการขั้นแรกสุด อาทิจำไรได้รับเงินเดือนประจำ มีการทำงานที่มั่นคง มีสภาพการทำงานที่ปลอดภัย มีเวลาหยุดพักที่เหมาะสม มีการดูแลพนักงานในด้านต่าง ๆ เช่น มีโรงอาหาร มีการประกันภัยและประกันสุขภาพมีอากาศบริสุทธิ์ และมีแสงสว่างที่พอเพียง เป็นต้น

(2) ความต้องการความสัมพันธ์ เป็นความต้องการในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับมนุษย์ อาทิ การมีเพื่อน มีทีมงาน มีครอบครัว มีกิจกรรมทางสังคม มีผู้บังคับบัญชาที่ดี รวมถึงมีคำตอบแทนจากผลงาน (ซึ่งย่อมสะท้อนการได้รับการยอมรับในความสามารถและผลงานของตนเอง)

(3) ความต้องการเติบโตก้าวหน้า เป็นความต้องการในงานที่น่าสนใจและท้าทาย ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบสูง ได้รับความก้าวหน้าในองค์กร และได้รับความสำเร็จในชีวิต

ทฤษฎีนี้ระบุว่า หากมนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการในขั้นต้นแล้ว ความต้องการก็จะพัฒนาไปสู่ขั้นถัดไป แต่หากความต้องการในขั้นถัดไปไม่ได้รับการตอบสนอง มนุษย์ก็จะถอยความต้องการกลับลงมาสู่ขั้นก่อน โดยละทิ้งความต้องการขั้นถัดไปโดยปริยาย (ศาสตราจารย์ สุธศรีวงศ์, 2557)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การศึกษาภาคสนามจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แล้วนำมาวิเคราะห์ประกอบเนื้อหาในวิทยานิพนธ์ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึง รายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

2) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability)

4) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง และนำไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

8) รวบรวมแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านแม่ยางกวาวอำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 365 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 191 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้ทำการสุ่มมาจากการใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) (สุวริย์ ศิริโกศาภิรมย์, 2556)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการลงพื้นที่ภาคสนาม (Field Study) เพื่อสัมภาษณ์บุคคลในพื้นที่ชุมชนบ้านแม่ยางกวาว ได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านแม่ยางกวาวอำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ จำนวน 15 รูป/คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) (สุวิมล ทิรกานันท์, 2555) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. การสร้างแรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ตามแนวพระพุทธศาสนา

แรงจูงใจตามแนวพระพุทธศาสนามีปลายทาง คือ การนำมนุษย์ไปสู่อิสรภาพความสุขสงบเย็น สร้างประโยชน์ให้แก่ตนเอง และสังคม พระธรรมของพระพุทธเจ้าสั่นสะเทือนโลกธาตุ ทำให้มนุษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงความเห็นจากเห็นผิดไปสู่ ความเห็นถูก (สัมมาทิฏฐิ) กล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนาใช้ประโยชน์จากแรงจูงใจ 2 ประเภท คือ (1) แรงจูงใจภายนอก (2) แรงจูงใจภายใน

1) แรงจูงใจภายนอก อาศัยหลักศรัทธา หรือความเชื่อในการจูงใจให้เกิดความเห็นคล้อยตาม และนำไปปฏิบัติ ศรัทธา เป็นหลักธรรมที่ทำให้เกิดความเชื่อใจ และความเชื่อถือ พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงบุคคลในโลกนี้มีอยู่ 4 ประเภท ที่อาศัยรูปหรือคุณสมบัติ 4 เป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจ เป็นเหตุให้เชื่อใจ หรือเกิดศรัทธา ได้แก่ (1) บุคคลผู้ถือรูปเป็นประมาณ (เชื่อใจในรูป) (2) บุคคลผู้ถือเสียงเป็นประมาณ (เชื่อใจในเสียง) (3) บุคคลผู้ถือความเศร้าหมองเป็นประมาณ (เชื่อใจในความเศร้าหมอง) (4) บุคคลผู้ถือธรรมเป็นประมาณ (เชื่อใจในธรรม) การแสดงธรรม หรือทำให้คนสนใจในธรรมนั้น การอาศัยบุคคลซึ่งเป็นแรงจูงใจภายนอกเป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดความสนใจ ศรัทธาจากคุณสมบัติภายนอก ได้แก่ รูปลักษณะ กิริยาท่าทาง เป็นต้น และศรัทธาที่เกิดจากคุณสมบัติภายในบุคคลความรู้อันยิ่งยวดของบุคคลนั้นสามารถเป็นเครื่องมือให้คนสนใจ เมื่อคนสนใจ ทำให้เกิดการฟังเรื่องราวที่ดีที่เป็นประโยชน์เป็นไปเพื่อการพาดนออกจากทุกข์ เกิดศรัทธาเห็นชอบในธรรมนั้นแล้วนำไปปฏิบัติตั้งนั้น แรงจูงใจภายนอกในพระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นเหตุให้เกิดแรงจูงใจภายในเป็นไปเพื่อกุศลเพื่อประโยชน์ และความสุข

2) แรงจูงใจภายใน เป็นความปรารถนาที่อยู่ในใจของมนุษย์ คือ ความอยาก หรือความต้องการ แนวคิดเรื่อง ตัณหา และฉันทะ (1) ตัณหาฉันทะ ฉันทะคือตัณหา เป็นฉันทะที่เป็นตัณหาฝ่ายชั่ว (2) กัตตุกัมยตาฉันทะ ฉันทะคือความใคร่เพื่อจะทำ ได้แก่ความต้องการทำหรืออยากทำ เป็นฝ่ายกลาง ๆ คือ

ใช้ในทางที่ดีก็ได้ ชั่วก็ได้ และ (3) กุศลธรรมฉันทะ ฉันทะในกุศลธรรม หรือธรรมฉันทะที่เป็นกุศล เป็นฝ่ายดีงามหรือกุศล เรียกสั้นๆ ว่า กุศลฉันทะ ดังนั้น แรงจูงใจที่นำไปสู่จุดหมายชีวิตเป็นไปเพื่อประโยชน์ตามแนวพระพุทธศาสนาในระดับเบื้องต้น คือ การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่เป็นจุดหมายต้องสร้างให้เกิดขึ้นภายในจิตใจของแต่ละคน จัดว่าเป็นแรงจูงใจด้านบวก

สรุป แนวทางการสร้างแรงจูงใจในพระพุทธศาสนา คือ การสร้างแรงจูงใจด้านบวกให้เกิดขึ้นในจิตใจมนุษย์ ด้วยการปรับเปลี่ยนมุมมอง การให้แนวคิดเพื่อใช้พิจารณาไตร่ตรองด้วยตนเอง (โยนิโสมนสิการ) โดยมีพระพุทธเจ้าและพระสงฆ์สาวกเป็นผู้ชี้ทาง (กัลยาณมิตร)

2. พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่

1) พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับว่าเคยฆ่าสัตว์ โดยมีผู้ที่ตอบแบบสอบถามว่า เคย มีจำนวนถึง 189 คน จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 191 คน โดยสาเหตุหลัก ๆ คือ การขาดสติ ยั้งคิด, การฆ่าสัตว์เพื่อนำมาปรุงอาหาร เพื่อความสนุก ทำเพื่อป้องกันตัว และทำเพื่อเป็นอาชีพ ส่วนคนที่ตอบว่าไม่เคยฆ่าสัตว์ มีจำนวนแค่ 2 คน โดยในประเด็นนี้พบสาเหตุว่า การที่ไม่ฆ่าสัตว์เพราะกลัวโทษคือบาป อีกทั้งไม่ชอบการฆ่าสัตว์ ไม่กล้าที่จะลงมือฆ่าสัตว์ และมีสติยั้งคิด

2) พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ข้อที่ 1 เว้นจากการลักทรัพย์ ของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามว่า ไม่เคย มีจำนวน มากกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามว่า เคย ในทุกข้อ ชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมการรักษาศีลข้อที่ 1 ของประชาชนชุมชนแม่ียงกวาวนี้ มีสาเหตุหลักส่วนใหญ่มาจาก กลัวโทษคือบาป ไม่มีความจำเป็นที่จะลักขโมย ความที่ไม่ชอบลักขโมย การมีสติยั้งคิด และกลัวการถูกลงโทษตามกฎหมายบ้านเมือง

3) พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤตินอกใจของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่า มีผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบว่าไม่เคยมีความสัมพันธ์กับคู่รักของท่านก่อนแต่งงาน โดยมีจำนวนมากถึง 148 คน คิดเป็นร้อยละ 77.00 และตอบว่าไม่เคยมีบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงชู้สาวที่ไม่ใช่คนรักของตน มีจำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 96.00 ส่วนในประเด็นว่าเคยเที่ยวสถานบริการ พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามว่า ไม่เคย มีจำนวนถึง 174 คน คิดเป็นร้อยละ 91.00 ของผู้ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 191 คน ส่วนสาเหตุหลัก ๆ พบว่า เป็นการให้เกียรติคู่สมรส กลัวโทษคือบาป มีความรักครอบครัวและซื่อสัตย์ต่อกัน การรอให้คู่รักมีความยินยอมพร้อมใจเมื่อถึงเวลา เป็นต้น

4) พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ข้อที่ 4 เว้นจากการพูดเท็จของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ มีผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ว่า เคย พูดจาโกหก พูดเท็จ ในภาพรวมมีจำนวนถึง 185 คน คิดเป็นร้อยละ 97.00 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 191 คน นั้นเป็นเพราะว่าคิดว่าการโกหกพ่อแม่หรือการโกหกเพื่อนเป็นเรื่องปกติ เพื่อหลีกเลี่ยงความผิด และที่โกหกเพราะไม่อยากให้พ่อแม่หรือไม่อยากให้เพื่อนเสียใจ ส่วนผู้ที่ตอบแบบสอบถามว่า ไม่เคย มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 ของผู้ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 191 คน จะเห็นว่าคนที่ไม่เคยโกหกมีจำนวนน้อยมาก สาเหตุหลักเพราะกลัว

โทษคือบาป แต่ประเด็นสำคัญที่ว่า การที่เคยพูดกับบุคคลอื่นเพื่อผลประโยชน์ของตนเองหรือไม่ พบว่า มีผู้ที่ตอบแบบสอบถามว่า เคย มีจำนวน 65 คน จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 191 คน ซึ่งมีน้อยกว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามว่า ไม่เคย มีจำนวน 126 คน โดยสาเหตุหลัก ๆ พบว่า กลัวโทษคือบาป มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และกลัวทำผิดกฎหมายบ้านเมืองอีกด้วย

5) พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ข้อที่ 5 เว้นจากการดื่มสุราเมรัยและยาเสพติดให้โทษของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอวังทอง จังหวัดแพร่ ส่วนใหญ่พบว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามว่า ไม่เคยดื่มสุรา มีจำนวนถึง 99 คน คิดเป็นร้อยละ 51.83 ซึ่งเกินครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 191 คน สาเหตุหลัก ๆ พบว่า ไม่ชอบดื่มสุรายาเมาอยู่แล้ว การกลัวโทษคือบาป และมีปัญหาเรื่องสุขภาพ ส่วนประเด็นของการสอบถามว่าเคยดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามว่า เคย มีจำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 53.93 ของผู้ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 191 คน ส่วนสาเหตุหลัก ๆ พบว่า อยากรู้ อยากลอง มีจำนวน คิดว่าไม่ใช่ของมีนเมาและไม่ได้ดื่มมาก การที่ไม่ทราบว่าเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และเห็นคนอื่นดื่มเลยดื่มตาม ส่วนผู้ที่ตอบแบบสอบถามว่า ไม่เคย มีจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 46.07 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 191 คน ส่วนสาเหตุหลัก ๆ พบว่า ไม่ชอบดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และกลัวโทษคือบาป แต่ในประเด็นของ ท่านเคยเสพสารเสพติดให้โทษหรือไม่ พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ว่า ไม่เคย มีจำนวน 148 คน ของผู้ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 191 คน ส่วนสาเหตุหลัก ๆ พบว่า กลัวถูกจับติดคุกตาราง กลัวโทษคือบาป และการมีสติยังคิด และไม่ชอบสิ่งเสพติดอยู่แล้ว

อภิปรายผล

การนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

1. แรงจูงใจในพระพุทธศาสนามีทั้งที่เป็นแรงจูงใจทางบวก คือ กุศลธรรมฉันทะ และแรงจูงใจทางลบ คือ ตัณหา แรงจูงใจที่ถูกต้องควรส่งเสริมตามหลักพระพุทธศาสนา คือ แรงจูงใจที่เป็นไปเพื่อให้ถึงจุดหมายของมนุษย์ คือ การมีอำนาจเหนือกิเลสในใจตน ทำให้เกิดความรักในสิ่งที่ทำและมีความสุขเมื่อได้ลงมือทำ เป็นไปเพื่อประโยชน์ ทำให้จิตเป็นกุศลเกิดธรรมฉันทะ เกิดศรัทธาที่ใฝ่รู้แสวงหาความจริง เป็นศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญา และมีความเมตตากรุณาปรารถนาดีต่อผู้อื่น เป็นแรงจูงใจที่นำไปสู่จุดหมาย คือ ความไฝเป็นเลิศสูงสุดของมนุษย์ เป็นไปเพื่อนิพพาน หรือความสุขเย็น ดังนั้น แรงจูงใจที่นำไปสู่จุดหมายชีวิตเป็นไปเพื่อประโยชน์ตามแนวพระพุทธศาสนาในระดับเบื้องต้น คือ การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่เป็นจุดหมายต้องสร้างให้เกิดขึ้นภายในจิตใจของแต่ละคน จัดว่าเป็นแรงจูงใจด้านบวก แต่ด้วยมนุษย์ปุถุชนทั่วไปยังเป็นผู้มีกิเลสหนาเป็นผู้ข้องเกี่ยวกับกาม ยังแหวะเวียนข้องเกี่ยวกับกามกิเลส และตัณหา ซึ่งเป็นแรงจูงใจฝ่ายลบไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์ และเกื้อกูล ในทางกลับกันพระพุทธศาสนาได้ใช้ประโยชน์จากแรงจูงใจฝ่ายลบที่อยู่ในจิตใจมนุษย์ มาสร้างแรงจูงใจให้เป็นแรงจูงใจภายในที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ ชันทอง วัฒนะประดิษฐ์ ที่ได้ศึกษาเรื่อง “กระบวนการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตามหลักศีล 5 สำหรับผู้นำ” สรุปไว้อย่างน่าสนใจว่า พุทธวิธีสร้างแรงจูงใจ จุดหมายก็เพื่อชี้ทางจากผู้ที่อยู่ในที่มืด

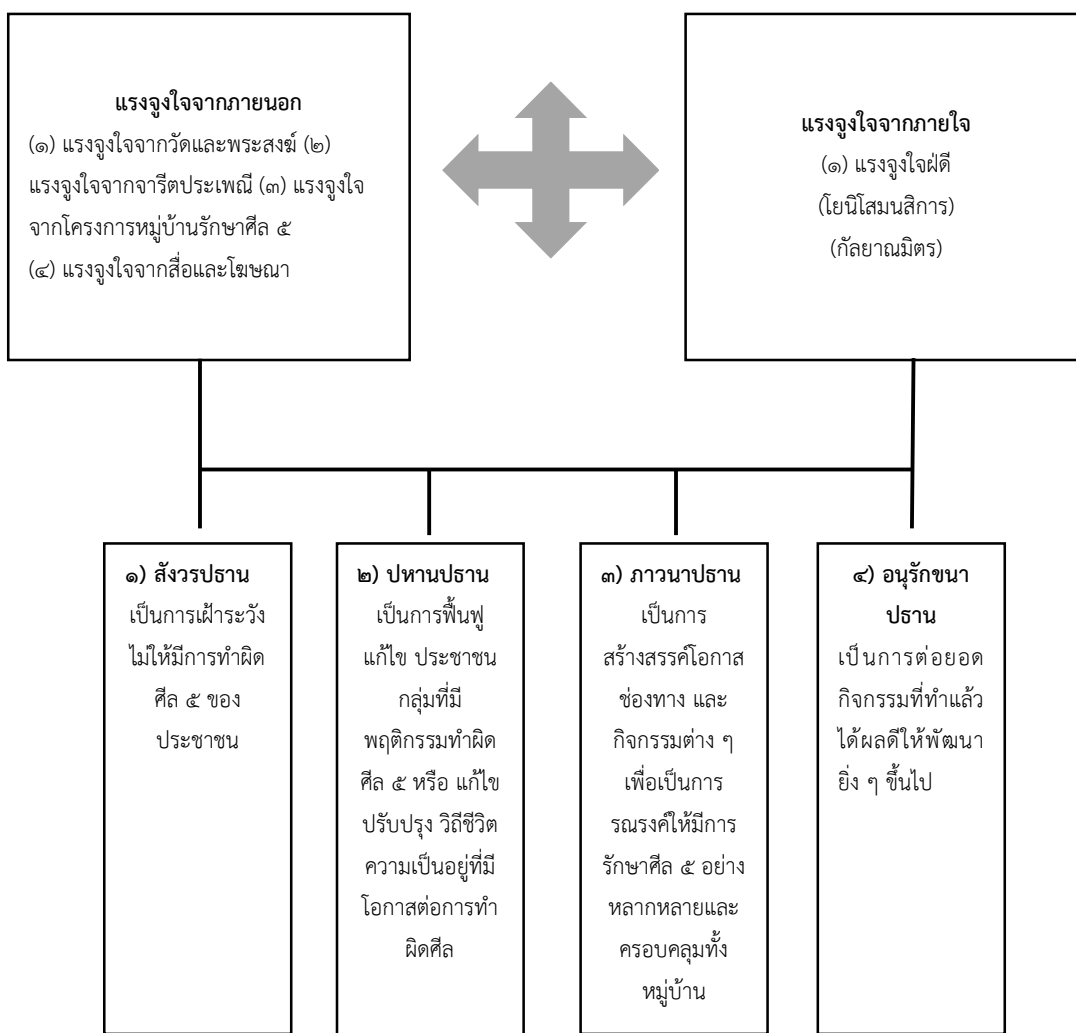
ไปสู่ที่สว่าง, ทำผู้ที่ไม่รู้ให้ได้รับรู้ ช่วยผู้ที่ถูกขี้ให้รู้จักความสุขที่แท้จริง นำประโยชน์สุขมาสู่ตนเอง และเป็นประโยชน์สุขต่อผู้อื่น ทำให้ เกิดความสามัคคี ใ่วางใจกัน สร้างสังคมมีความสงบสันติสุข อยู่อย่างสันติภาพ ผู้วิจัยพบว่า พระพุทธเจ้าทรงสร้างแรงจูงใจที่ถูกต้องดีงาม เป็นกุศล เป็นประโยชน์ให้แก่ผู้ที่ทรงสอน เรียกว่า เป็น กุศลธรรมฉันทะ ซึ่งเป็นแรงจูงใจตามแนวพระพุทธศาสนา คือ การปรารถนาที่ดีงาม ที่เกื้อกูลก่อเกิดประโยชน์ นำไปสู่การพัฒนาตนเอง พระองค์ทรงสร้างแรงจูงใจให้ผู้ฟังเกิดแรงจูงใจในตนเอง เป็นแรงจูงใจที่ดีงาม (ชั้นทอง วัฒนธรรมประดิษฐ์, 2556) และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หมู่บ้านรักษาศีล 5 : รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ชุมชนจะต้องสร้าง (1) ชุมชนต้องมีผู้นำที่ตั้งต้นอยู่ในศีล 5 (2) มีการสร้างกฎกติกาและมีการเคารพกฎกติกา (3) อยู่ร่วมกันโดยใช้หลักความเมตตา (4) ไม่ตามกระแสวัตถุนิยม คือมีความพอเพียง ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่ (5) มีความพร้อมเพียง มีความสามัคคีของหมู่คณะ และการเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนในสังคมไทยทั้ง 4 ภาคมีความสอดคล้องกัน ในมิติการใช้ศีล 5 เป็นพื้นฐานในการสร้างกิจกรรมที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมดีของคนในชุมชน ดังโครงการสวดมนต์วันอาทิตย์พิชิตมาร อีกทั้งได้บูรณาการหลักศีล 5 เข้ากับการดำเนินชีวิตประจำวันโดยไม่ทำให้ศีล 5 กระทบต่อวิถีชีวิตตามปกติ (พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, 2560)

2. จากการศึกษาพฤติกรรมมารักษาศีล 5 ของประชาชนในเขตชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมพบว่า พฤติกรรมมารักษาศีล 5 ของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาวนั้น ไม่ได้มีการรักษาศีล 5 อยู่เป็นประจำ แต่มีช่วงเวลาในการรักษาศีล 5 ที่เป็นไปตามวาระสำคัญ ส่วนใหญ่ประชาชนไม่สามารถรักษาศีล 5 ได้ครบทุกข้อ การรักษาศีลแบบเข้มงวดนั้นไม่สามารถทำได้ ส่วนปัญหาและอุปสรรคของการรักษาศีล 5 ของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ ส่วนใหญ่พบว่า ด้านการประกอบอาชีพ ที่ต้องอาศัยในการทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว ซึ่งไม่เอื้อต่อการรักษาศีลให้ครบทุกข้อได้ ด้านการเสพสื่อออนไลน์ ที่มีผลต่อพฤติกรรมมารแสดงออก และการรับข้อมูลข่าวสารจริงหรือเท็จ และด้านสถานที่ที่มีผลต่อการรักษาศีล โดยวัดเอื้อต่อการรักษาศีลได้ดี แต่ที่บ้านหรือที่ทำงานสามารถควบคุมและรักษาศีลได้ยาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัญมาส เงินชุกกลิ่น ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการรณรงค์ชุมชนรักษาศีล 5 ของตำบลห้วยงิ้ว อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย” ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาโดยรวมในสังคมไทยเนื่องจากสภาพปัญหาต่าง ๆ สืบเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุ ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจสังคมการเมืองการปกครองของชนชั้นผู้นำ ความเสื่อมทรามทางด้านคุณธรรมนำมาซึ่งความเหลื่อมล้ำทางสังคมถือเป็นปัญหาหลักของชุมชน ซึ่งทำให้เกิดปัญหาความแตกแยกเห็นแก่ตัวขาดความสามัคคี เป็นปัญหาต่อการพัฒนาประเทศชาติ จึงต้องมีการส่งเสริมให้สังคมได้รับการแก้ไขโดยการสร้างภูมิคุ้มกันและขจัดปัญหาให้หมดไป ด้วยการนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาปลูกฝังจิตใจผู้คนให้รู้จักและเกรงกลัวต่อบาปหรือ การกระทำที่ไม่ดี และไม่ถูกต้องซึ่งเป็นบ่อเกิด แก้ไขโดยการสร้างภูมิคุ้มกันและขจัดปัญหาให้หมดไป ด้วยการนำหลักธรรมของพระศาสดามาปลูกฝังจิตใจผู้คนให้รู้จักและเกรงกลัวต่อบาปหรือ การกระทำที่ไม่ดี และไม่ถูกต้องซึ่งเป็นบ่อเกิดความเห็นแก่ตัวมากจนก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น เพราะเป็นการกระทำที่

ผิดศีล 5 แต่หลังจากที่ประชาชนชาวตำบลหัวงุ่ม ได้รับการปลูกฝังจิตใจให้เป็นคนดีโดยนำหลักธรรมศีล 5 มาถือปฏิบัติตั้งแต่ปี พ.ศ.2557-2563 ประชาชนมีความเกรงกลัวต่อบาปมากขึ้น เห็นได้จากการดำเนินชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี คดีความน้อยลง ยาเสพติดลดน้อยลง ประชาชนประกอบอาชีพสุจริต ชุมชนมีความสงบมากขึ้น (กัญมาส เงินชุกกลิ่น, 2563)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง “ศึกษาแรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ของประชาชนในชุมชนแม่ียงกวาว อำเภอร่องขาว จังหวัดแพร่” ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 1 นักวิจัยได้ศึกษาและเสนอองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

1. จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดการสร้างแรงจูงใจในการรักษาศีล 5 พบว่า ในพระพุทธศาสนากการสร้างแรงจูงใจในการรักษาศีล 5 มีปัจจัยสำคัญ 2 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยภายนอก คือ การอาศัยศรัทธาจาก

บุคคลภายนอก ได้บอกกล่าว ให้คำชี้แนะแนวทางความเชื่อถือในผู้สอนจัดว่าเป็นแรงจูงใจภายนอก ซึ่งคอยชี้ทาง และทำให้ผู้ฟังรู้จักจุดมุ่งหมายในการรักษาศีล 5 โดยเบื้องต้น คือ การรู้จักควบคุมตนเองไม่ทำความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น เพื่อเข้าถึงจุดหมายที่แท้จริง กล่าวคือ เดินเข้าสู่หนทางการดับทุกข์ เป็นการพัฒนาตนเองเพื่อก้าวเป็นอริยสาวกโดยลำดับ หลักปฏิบัติสำหรับอริยสาวกลำดับแรก สำหรับผู้ที่ยังดำเนินชีวิตในเพศฆราวาส ได้แก่ การปฏิบัติตามหลักศีล 5 และการมีศรัทธามั่นคงในพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ทั้ง 4 หลักการนี้ เป็นย่างก้าวเข้าสู่การเป็นพระโสดาบัน ทั้งหมดต้องอาศัยการเรียนรู้เพื่อนำไปฝึกฝน ทดลองปฏิบัติ ความรู้ที่เกิดขึ้นได้จากการปฏิบัติของตนเองนั้น นับเป็นปัจจัยที่สอง คือ ผู้ศึกษาต้องทดลอง จนเห็นผลตามจนเกิดความเห็นถูก มีจุดหมายที่แท้จริงในชีวิตสามารถมีความสุขสงบเย็นโดยไม่ต้องพึ่งปัจจัยภายนอก สิ่งนี้เป็นแรงจูงใจภายใน ถือว่าเป็นแรงจูงใจตามแนวพระพุทธศาสนาที่ประกอบด้วยกุศลเป็นไปเพื่อประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น แรงจูงใจภายในนี้จะทำให้การรักษาศีล 5 สามารถกระทำได้ด้วยความมั่นใจไม่หวั่นไหวต่อสิ่งยั่วยุ ตามบัญชาการของมวลมหาภิเลศตณหาแรงจูงใจภายในจะเกิดขึ้นได้นั้น เริ่มจากมีแรงจูงใจภายนอกที่ได้จากกัลยาณมิตร เป็นผู้ชี้แนะทางเกิดการความรู้เป็นการเรียนรู้ที่ได้จากการฟังและการคิด อันจะนำไปสู่การเรียนรู้จากการฝึกฝนปฏิบัติด้วยตนเอง

2. แรงจูงใจที่ทำให้ประชาชนในเขตชุมชนบ้านแม่่างกวาว อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่รักษาศีล 5 ส่วนมากเกิดจากการที่ทุกคนเป็นชาวพุทธ ได้รับการปลูกฝังเรื่องการรักษาศีล 5 มาโดยตลอด กับทั้งพระสงฆ์ก็ได้ทำหน้าที่ในการเทศนาสั่งสอน อบรม และชี้แจงแสดงโทษของการกระทำผิดศีล ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงกลัวต่อบาปและผลของบาปที่ตนกระทำ แรงจูงใจที่ทำให้ประชาชนในพื้นที่รักษาศีล 5 มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 2 ประการ ได้แก่ 1. แรงจูงใจจากภายนอก ประกอบด้วย (1) แรงจูงใจจากวัดและพระสงฆ์ (2) แรงจูงใจจากจารีตประเพณี (3) แรงจูงใจจากโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 (4) แรงจูงใจจากสื่อและโฆษณา 2. แรงจูงใจจากภายใน คือ แรงจูงใจใฝ่ดี

3. เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้ประชาชนไม่สามารถรักษาศีล 5 ได้นั้น พบว่า ประชาชนส่วนมากจะไม่สามารถรักษาศีล ข้อที่ 1 ปาณาติบาต การฆ่าสัตว์, ข้อที่ 4 มุสาวาทา การพูดเท็จ และข้อที่ 5 สุราเมรยะ การดื่มสุรา มากที่สุด สาเหตุจำแนกออกไปเป็น 2 ประการ ได้แก่ ความจำเป็นในการดำเนินชีวิต และวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน

4. จากข้อมูลการศึกษาวิเคราะห์ในภาพรวม ทำให้สามารถหาแนวทางการพัฒนาประชาชนในเขตชุมชนบ้านแม่่างกวาว อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ ให้รักษาศีล 5 นั้น ควรเป็นการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน เป็นการประสานงานกันของพลังบวร คือ บ้าน วัด และราชการ ส่วนรูปแบบและวิธีการในการรณรงค์ให้ประชาชนในเขตชุมชนบ้านแม่่างกวาว อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่รักษาศีล 5 นั้น สามารถประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักปธาน 4 ได้แก่ 1) สังวรปธาน เป็นการเฝ้าระวังไม่ให้เกิดการทำผิดศีล 5 ของประชาชน 2) ปหานปธาน เป็นการฟื้นฟู แก้ไข ประชาชนกลุ่มที่มีพฤติกรรมทำผิดศีล 5 หรือ แก้ไขปรับปรุง วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่มีโอกาสต่อการทำผิดศีล 5 3) ภวานาปธาน เป็นการสร้างสรรค์โอกาสช่องทาง และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการรณรงค์ให้มีการรักษาศีล 5 อย่างหลากหลายและครอบคลุมทั้งหมู่บ้าน และ 4) อนุรักษนาปธาน คือ เป็นการต่อยอดกิจกรรมที่ทำแล้วได้ผลดีให้พัฒนายิ่ง ๆ ขึ้นไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานของรัฐ องค์กรหรือสถาบันการศึกษา คณะสงฆ์ วัดต่าง ๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนได้มีการปฏิบัติธรรมและรักษาศีลกันมากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยเฉพาะการรักษาศีล 5 ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะลดปัญหาอาชญากรรม ความรุนแรง และอบายมุขให้ลดน้อยลง

2) วัด หรือ องค์กรทางพระพุทธศาสนาควรจัดรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมศีลธรรมหรือสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการรักษาศีลให้มากขึ้น เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะให้พุทธศาสนิกชน ได้หันมาให้ความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาปฏิบัติตามศีล 5 อย่างจริงจังเพื่อความสงบสุขสันติสุขอย่างแท้จริง

3) ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนได้มีโอกาสรักษาศีล ไม่ส่งเสริมให้มีการขายสุรา ในสถานที่ที่เด็กและเยาวชนเข้าไปใช้บริการ ไม่ส่งเสริมให้มีการขายหวยทั้งใต้ดินและบนดินส่งเสริมให้คนมีอาชีพสุจริตทำ และทางราชการหรือหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ควรจัดให้มีการฝึกอบรมความรู้ทางพระพุทธศาสนาให้มาก โดยเฉพาะวัยรุ่น เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมของวัยรุ่น ในสังคมไทย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรจะมีการศึกษาถึงสาเหตุ ของพฤติกรรมการล่วงละเมิดศีล 5 ของพุทธศาสนิกชน ในเชิงลึก ว่ามีสาเหตุมาจากอะไร และควรแก้ไขอย่างไร

2) ควรจะมีการศึกษาถึงพฤติกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักเบญจศีลเบญจธรรม สำหรับพุทธศาสนิกชนไทยในอนาคต

3) ควรจะมีการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยยึดหลักเบญจศีลเป็นเกณฑ์ ระหว่างเพศ กลุ่มอายุ และกลุ่มอาชีพ หรือระหว่างกลุ่มคนในสังคมเมืองและในสังคมชนบท

4) ควรจะมีการศึกษาเรื่องศีล 5 ที่เป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตรวมทั้งปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาขาอาชีพในเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

- กัญมาส เงินชุกกลิ่น. (2563). *การศึกษาการรณรงค์ชุมชนรักศีล 5 ของตำบลห้วยงิ้ว อำเภอกพาน จังหวัด เชียงราย*, สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสยาม.
- ชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์. (2556). *กระบวนการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตามหลักศีล 5 สำหรับผู้นำ*, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2557). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ 22. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ. (2560). หมู่บ้านรักษาศีล 5 : รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของสังคมไทย. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (ฉบับพิเศษ) (เมษายน-มิถุนายน 2560): 435-448.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สาคร สุขศรีวงศ์. *การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท จี.พี.ไซเบอร์พริ้นท์จำกัด.

สุภาภรณ์ แก่นจันทร์. *ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับความสามารถในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) เขต 51*. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ. คณะบริหารธุรกิจ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุวรีย์ ศิริโกคาภิรมย์, (2556). *การวิจัยทางการศึกษา*. ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี.

สุวิมล ติรกานันท์. (2555). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Angelo Kinicki, & Brian K. Williams. (2009). *Management*. New York : McGraw-Hill Education.

Phillip Kotler, & Gary Armstrong. (2002). *Principles of Marketing*. New Jersey: Prentice Hall.